

Vergaderjaar 2017–2018

34 960 V

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2018 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2018 wijzigingen aan te brengen in:

de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V);

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 3

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Voorstel van wet

Het onderhavige wetsvoorstel leidt tot een verhoging van de uitgaven op de begroting 2018 van Buitenlandse Zaken (V) met EUR 149,4 miljoen. Daarnaast is er sprake van een toename van de ontvangsten met EUR 502,6 miljoen.

2. Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2018 van hoofdstuk V van de begroting van het Rijk.

In de toelichting worden de belangrijkste mutaties op de begroting van Buitenlandse Zaken toegelicht, alsook de wijzigingen welke zijn opgetreden in de omvang van de HGIS. Ten slotte volgt per artikel de nieuwe stand en een toelichting op de opmerkelijke verschillen.

Conform de regeling Rijksbegrotingsvoorschriften en de Comptabiliteitswet dienen de opmerkelijke verschillen tussen de oorspronkelijke en huidige raming te worden toegelicht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het financiële instrument. Ook is omschreven welke ondergrens gehanteerd moet worden, waarboven een uitgavenmutatie moet worden toegelicht. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen beleidsmatige en technische mutaties. Op verplichtingenniveau worden mutaties groter dan 10% ten opzichte van de vorige stand, op artikelniveau toegelicht.

3. Voorgenomen wijziging van de indeling van de begroting 2019

Nederland heeft een internationaal toonaangevende positie als gastland van veel internationale organisaties en internationale hoven en tribunalen. Als gastland heeft Nederland de verantwoordelijkheid de in Nederland gevestigde instellingen te ondersteunen opdat deze onafhankelijk, veilig en efficiënt kunnen functioneren. De huidige inzet wordt verantwoord op beleidsartikel 4.5; *Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen; Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland*. Beleidsmatig gezien past dit onderdeel beter binnen het artikel «Versterkte internationale rechtsorde» (artikel 1). Daarom is het voornemen om dit onderdeel met ingang van de ontwerpbegroting 2019 te verplaatsen. Daarbij wordt een apart artikelonderdeel toegevoegd: Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland. Deze wijziging heeft verder geen budgettaire consequenties.

4. Wijzigingen in de omvang van de HGIS

In deze paragraaf wordt geschetst welke wijzigingen zijn opgetreden in de omvang van de HGIS sinds de HGIS-nota 2018. Zoals uit de hiernavolgende tabel blijkt, neemt de HGIS voor 2018 toe met EUR 503,9 miljoen.

Omvang van de HGIS (bedragen x EUR 1 miljoen)	MJN 2018	VJN 2018	Mutatie
HGIS-uitgaven	5.601,9	6.145,8	543,9
HGIS-ontvangsten	154,8	194,8	40,0
Omvang HGIS (uitgaven min ontvangsten)	5.447,1	5.954,1	503,9

De belangrijkste reden voor de verhoging is de toevoeging van extra middelen voor Buitenlands beleid, zoals in het regeerakkoord is verwoord. Daarnaast is de eindejaarsmarge uit 2017 toegevoegd en kent het ODA-budget een stijging als gevolg van de koppeling aan de ontwikkeling van het Bruto Nationaal Inkomen (BNI). In de hiernavolgende tabellen is een aantal categorieën opgenomen die per onderdeel beknopt worden toegelicht. Een meer uitgebreide toelichting is daarnaast ook in bijlage 2 (verticale toelichting) van de Voorjaarsnota 2018 opgenomen en op de respectievelijke departementale begrotingen weergegeven.

HGIS-uitgaven (bedragen x EUR 1 miljoen)		Totaal
Stand HGIS-nota 2018		5.601,9
	1. Aanpassing BNI/BBP-raming	67,6
	2. Eindejaarsmarge	110,7
	3. Overboekingen van/naar HGIS	329,6
	4. Desalderingen	36,0
Totaal mutaties Voorjaarsnota 2018		543,9
Stand Voorjaarsnota 2018		6.145,8

HGIS-ontvangsten (bedragen x EUR 1 miljoen)		Totaal
Stand HGIS-nota 2018		154,8
Totaal mutaties Voorjaarsnota 2018		40,0
Stand Voorjaarsnota 2018		194,8

Toelichting uitgavenmutaties:

De omvang van de HGIS neemt per saldo toe met EUR 504 miljoen ten opzichte van de stand die in de HGIS nota 2018 is gepresenteerd. Dit kent de navolgende oorzaken:

1. Op basis van wijzigingen in de CPB-ramingen voor het BNI (ODA) en de prijscomponent van het BBP (non-ODA) is de omvang van de HGIS per saldo gestegen met EUR 67,6 miljoen. Deze middelen worden met name binnen de BHOS-begroting ingezet. In de eerste suppletoire begroting wordt hierop verder ingegaan.
2. De eindejaarsmarge, die over 2017 is aangevraagd, is in 2018 toegevoegd aan de HGIS en verdeeld over met name de begrotingen van Buitenlandse Zaken, Veiligheid en Justitie, Defensie en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.
3. Er vinden meerdere overboekingen van en naar de HGIS plaats. Per saldo kent de HGIS daardoor een toename van ca. EUR 330 miljoen. Enerzijds stijgt het budget omdat middelen zijn toegevoegd die in het Regeerakkoord zijn opgenomen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en die gericht zijn op de bestrijding van de grondoorzaken van armoede, migratie, terreur en klimaatverandering. Daarnaast is de versterking van het postennet opgenomen in het Regeerakkoord. Hier staat tegenover dat het budget wordt verlaagd door overheveling vanuit het Budget Internationale Veiligheid naar de begroting van Defensie. Het gaat hierbij om Defensie-uitgaven voor activiteiten gekoppeld aan missies en operaties die geen onderdeel van de HGIS zijn.
4. Per saldo stijgen de ontvangsten binnen de HGIS. Dit wordt veroorzaakt doordat de ontvangstenramingen voor consulaire dienstverlening en apparaat op de begroting van Buitenlandse Zaken zijn verhoogd. Daarnaast zijn er enkele mutaties op de begroting van BHOS.

Ook is er binnen de HGIS budget vrijgemaakt voor een aantal uitvoeringsknelpunten en nieuwe initiatieven die met name liggen op het terrein van het gastlandbeleid, water en circulaire economie en de Expo 2020 in Dubai. In de eerste suppletoire begroting van VWS (EMA), Defensie (NCIA), Buitenlandse Zaken (Vredespaleis en Libanon Tribunaal) wordt de extra inzet op gastlandbeleid toegelicht, op de begroting van IenW wordt extra inzet voor water en circulaire economie toegelicht en in de BHOS-begroting de extra uitgaven voor de Dubai Expo in 2020.

Toelichting ontvangstenmutaties:

De ontvangsten stijgen met EUR 40 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een bijstelling van de geraamde ontvangsten voor consulaire dienstverlening en apparaatsontvangsten op de begroting van Buitenlandse Zaken. De hogere consulaire ontvangsten hebben te maken met een toename van het aantal visumaanvragen. Daarnaast wordt ook de raming op de apparaatsontvangsten naar boven bijgesteld. Dit mede gebaseerd op de realisatiecijfers van de afgelopen jaren. Tenslotte stijgen de ontvangsten door een bijstelling van ontvangsten op de BHOS-begroting en op de begroting van Financiën voor de Internationale Financiële instellingen.

5. Overzicht belangrijkste suppletoire mutaties 2018

Uitgaven:

In dit wetsvoorstel is een aantal begrotingswijzigingen opgenomen die leiden tot een verhoging van de geraamde uitgaven 2018 van Buitenlandse Zaken (V) met EUR 149,4 miljoen.

De meest in het oog springende mutaties die het gevolg zijn van de prioriteiten uit het Regeerakkoord Rutte III worden hieronder weergegeven:

Artikel	Omschrijving	Mutatie in EUR x 1 miljoen
1.2	Bescherming en bevordering van mensenrechten	5,4
2.2	Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit (cyber en contraterroreisme)	5,7
2.5	Bevordering van transitie in prioritaire gebieden (MATRA en Shiraka; NFRP)	8,0
7.1 (apparaat)	Postennet	10,0

Het betreft de budgetten voor:

- Het Mensenrechtenfonds.
- Contraterroreisme en cybersecurity (deel van de Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie).
- Regionale fondsen Matra en Shiraka (maatschappelijke transitie in de «ring van instabiliteit»)
- Postennet, waaronder *One-stop shop* (24/7 loket voor Nederlanders in het buitenland). Het postennet wordt naar aanleiding van het AIV-advies «De vertegenwoordiging van Nederland in de wereld» uitgebreid en versterkt. Voor het diplomatieke netwerk is extra geld beschikbaar, oplopend tot EUR 40 miljoen structureel. De eerste tranche van middelen (EUR 10 miljoen) krijgt weerslag in deze eerste suppletoire begroting en wordt toegevoegd aan het apparaatsartikel. In de Postennetbrief, die medio 2018 aan de Kamer zal worden gestuurd, wordt een beleidsmatige toelichting op de inzet van deze middelen gegeven.

De mutaties worden bij onderdeel 6, toelichting per beleidsartikel, nader toegelicht.

Daarnaast is een aantal reguliere mutaties opgenomen waarvan de in omvang grootste hieronder zijn weergegeven en kort zijn toegelicht. In onderdeel 6, toelichting per beleidsartikel zijn de mutaties verder verduidelijkt:

Artikel	Omschrijving	Mutatie in EUR x 1 miljoen
2.4	Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	27,1
3.2	Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden (Europees Ontwikkelingsfonds)	36,7
6.1	HGIS nominaal	- 68,0
7.1 (apparaat)	Personeel en materieel	116,0

Artikel 2.4:

Bij de Voorjaarsnota wordt de politiek overeengekomen verdeling van het Budget Internationale Veiligheid (BIV) technisch overgeheveld naar de begroting van BZ. Daarnaast neemt het budget voor 2018 toe doordat geplande betalingen uit 2017 zijn doorgeschoven naar 2018. Via de HGIS-eindejaarsmarge zijn deze middelen toegevoegd aan de BZ-begroting.

Artikel 3.2:

De Nederlandse bijdrage aan het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) is geraamd op 936 mln. Omdat er in de afgelopen jaren minder is afgedragen aan het fonds wordt de bijdrage voor de komende jaren opgehoogd om aan de totale verplichting voor het EOF te voldoen. De totale omvang van de Nederlandse bijdrage blijft ongewijzigd. Dit wordt binnen de begroting van BHOS gedekt.

Artikel 6.1:

Dit is het saldo van bijstellingen op grond van aanpassing van BNI- en BBP-ramingen door het CPB, verwerking van de HGIS-eindejaarsmarge 2017, het verwerken van de loon- en prijs- en koersbijstellingen binnen de HGIS en overboekingen naar diverse begrotingen conform de HGIS besluitvorming. Binnen de HGIS is budget vrijgemaakt voor een aantal uitvoeringsknelpunten en nieuwe initiatieven die met name liggen op het terrein van het gastlandbeleid, water en circulaire economie en de Expo 2020 in Dubai.

Artikel 7.1:

Naast de hierboven benoemde effecten van het Regeerakkoord op de apparaatsbegroting, neemt het budget ook toe als gevolg van extra uitvoeringskosten die verband houden met een structurele intensivering van het OS-budget. Bovendien wordt het personeels- en materieelbudget aangepast als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen wereldwijd. De materiele uitgaven stijgen onder meer als gevolg van extra kosten die gemaakt worden voor ICT, huisvesting en beveiliging en doordat een deel van de geplande uitgaven uit 2017 is doorgeschoven naar 2018. Ten slotte wordt het huisvestingsbudget verhoogd. Als onderdeel van de middelen-

afpraak huisvesting wordt vanuit 2017 een bedrag toegevoegd aan het apparaatsbudget.

Ontvangsten:

Het onderhavige wetsvoorstel leidt tot een verhoging van de geraamde ontvangsten 2018 van Buitenlandse Zaken (V) met EUR 502,6 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door EU-ontvangsten als gevolg van een begrotingswijziging EU over 2017 en een bijstelling van de geraamde ontvangsten voor consulaire dienstverlening en de apparaatsontvangsten op de begroting van Buitenlandse Zaken. Daarnaast is de verwachting dat dit jaar onroerend goed verkocht zal worden. De opbrengsten hiervan worden ingezet om de huisvestingsportefeuille te rationaliseren. De ontvangsten worden per artikel nader toegelicht in paragraaf 6.

Artikel	Omschrijving	Mutatie
3.10	Diverse ontvangsten EU	463,8
4.20	Consulaire dienstverlening aan vreemdelingen	11,7
7.10	Diverse ontvangsten	23,5

6. Toelichting per beleidsartikel Beleidsartikel 1

Beleidsartikel 1 Versterkte internationale rechtsorde en erbijdraging van mensenrechten Bedragen in EUR 1.000

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota van wijziging 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1° supplettoire begroting 2018	Stand 1° supplettoire begroting 2018	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019	Mutaties 1° supplettoire begroting 2020	Mutaties 1° supplettoire begroting 2021	Mutaties 1° supplettoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	91.005	0	91.005	12.509	103.514	10.632	8.832	4.832	4.832
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	109.805	0	109.805	11.109	120.914 97%	10.632	8.632	4.632	4.632
1.1 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	56.035		56.035	5.677	61.712	1.000	- 1.000	- 5.000	- 5.000
<i>Subsidies</i>									
Internationaal recht	6.635		6.635	6.750	13.385	6.000	4.000		
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Verenigde Naties	39.525		39.525	- 3.250	36.275	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
OESO	6.175		6.175	0	6.175				
VNVR projectkosten	400		400	2.177	2.577				
Internationaal Strafhof	3.300		3.300	0	3.300				
1.2 Bescherming en bevordering van mensenrechten	53.770	0	53.770	5.432	59.202	9.632	9.632	9.632	9.632
<i>Subsidies</i>									
Bevordering van het vrije woord	0		0	0	0				
Landenprogramma's mensenrechten	26.120		26.120	2.444	28.564	4.334	4.334	4.334	4.334
<i>bijdragen (inter) nationale organisaties</i>									
Landenprogramma's mensenrechten	20.000		20.000	2.988	22.988	5.298	5.298	5.298	5.298
Centrale mensenrechtenprogramma's	7.650		7.650	0	7.650				

Verplichtingen:

Het verplichtingenbudget voor artikel 1; *Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten*» neemt toe als gevolg van een nieuwe meerjarige afspraak met de Carnegie stichting (de eigenaar van het «Vredespaleis») die in 2018 wordt afgesloten. Daarnaast neemt het budget voor mensenrechten toe in lijn met het regeerakkoord, waarin gevraagd wordt om een ophoging van het Mensenrechtenfonds binnen de bestaande begroting.

Uitgaven:

Artikel 1.1:

Als onderdeel van het gastlandbeleid heeft Nederland een verantwoordelijkheid voor de huisvesting van het Internationaal Gerechtshof en het Permanent Hof van Arbitrage. Beide organisaties zijn gehuisvest in het Vredespaleis. In verband met grootschalig onderhoud zullen de hoven alternatief worden gehuisvest. Hiertoe is het budget voor «*Goed functionerende internationale instellingen*», het onderdeel internationaal recht, voor de periode 2018–2020 verhoogd. Deze middelen worden vanuit de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) toegevoegd aan de BZ-begroting. Daarnaast is het bij de invulling van het tijdelijke lidmaatschap van Nederland van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties van belang dat Nederland beschikt over slagkracht en flexibiliteit om in te kunnen spelen op kansen en behoeftes. Hiertoe wordt het budget voor het initiëren van nieuwe projecten verhoogd met ruim EUR 2 miljoen. Ten slotte is het meerjarig kasritme voor de bijdragen aan de Verenigde Naties is aangepast. Dit wordt binnen het beleidsartikel gebruikt ter dekking van de extra inzet op mensenrechten, conform het regeerakkoord (zie ook de toelichting bij artikel 1.2) en de verhoging van het budget voor Internationaal recht ten behoeve van de bewijzenbank Syrië (de VN-databank voor bewijsmateriaal van ernstige misdaden die in de afgelopen jaren in Syrië zijn gepleegd).

Artikel 1.2:

Conform de afspraak in het Regeerakkoord, neemt het budget voor Mensenrechten meerjarig toe. Daarnaast is bij de behandeling van de BZ-begroting 2018 een tweetal moties ingediend (motie 34 775 V nr. 26 Sjoerdsma c.s. en motie 34 775 V nr. 29 Voordewind c.s.) waarin wordt gevraagd middelen vrij te maken binnen het Mensenrechtenfonds voor Nederlandse en buitenlandse journalisten in nood en voor extra inzet op godsdienstvrijheid. Deze uitvoering wordt binnen het verhoogde budget opgenomen.

Beleidsartikel 2

Beleidsartikel 2 Veiligheid en stabiliteit Bedragen in EUR 1.000

	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)	Mutaties 1 ^o begroting 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2018	Stand 1 ^o suppletoire begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2022
Verplichtingen	232.949	0	232.949	40.900	273.849				273.849	12.700	14.600	15.000	15.000
Uitgaven:													
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	249.370	0	249.370	43.166	292.536				292.536	10.522	8.568	9.968	9.968
					90%								
2.1 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	11.015	0	11.015	2.200	13.215				13.215	0	0	0	0
<i>Subsidies</i>													
Programma ondersteuning	1.750		1.750	1.000	2.750				2.750				
buitenlands beleid	500		500	0	500								
Atlantische Commissie													
<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>													
NAVO	7.200		7.200	0	7.200				7.200				
Veiligheidsfonds	500		500	1.200	1.700				1.700				
WEU	565		565	0	565				565				
Overige	500		500	0	500				500				
2.2 Bestrijding en terugdringing van internationaal terrorisme en andere vormen van internationale criminaliteit	9.265	0	9.265	5.753	15.018				15.018	5.700	7.600	8.000	8.000
<i>Subsidies</i>													
Anti-terrorisme instituut	665		665	453	1.118				1.118				
<i>Opdrachten</i>													
Global Forum on Cyber Expertise	400		400	0	400				400				
Cyber security	500		500	2.800	3.300				3.300				
Overige	500		500	0	500				500				
<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>													
Contra-terrorisme	7.200		7.200	2.500	9.700				9.700				
2.3 Bevordering van ontwapening en wapenbeheersing, bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en het voeren van een transparant en verantwoord wapenexportbeleid	10.855	0	10.855	100	10.955				10.955	0	0	0	0
<i>Bijdragen (inter) nationale organisaties</i>													
IAEA	7.317		7.317	0	7.317				7.317				
OPCW en andere ontwapeningsorganisaties	1.618		1.618	100	1.718				1.718				

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota van wijziging 2018	Vastge- steide begroting 2018	Mutaties 1° supplettoire begroting 2018	Stand 1° supplettoire begroting 2018	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019	Mutaties 1° supplettoire begroting 2020	Mutaties 1° supplettoire begroting 2021	Mutaties 1° supplettoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
CTBTO	1.920		1.920	0	1.920				
2.4 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	197.978		197.978	27.084	225.062	- 2.178	- 6.032	- 5.032	- 5.032
<i>Subsidies</i>									
Landenprogramma's veiligheid voor mensen (stabiliteitsfonds) Nederland Helsinki Comité	31.000 28		31.000 28	7.350 0	38.350 28	- 1.500	- 2.500	- 2.500	- 2.500
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
OVSE	7.195		7.195	0	7.195				
VN-contributie voor crisisbeheer- singsoperaties	99.849		99.849	6.500	106.349				
Landenprogramma's veiligheid voor mensen (Stabiliteitsfonds)	51.900		51.900	7.350	59.250	- 678	- 3.532	- 2.532	- 2.532
Training buitenlandse diplomaten	2.500		2.500	0	2.500				
Overige	5.506		5.506	5.884	11.390				
2.5 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	20.257		20.257	8.029	28.286	7.000	7.000	7.000	7.000
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties/ Subsidies</i>									
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NFRP); «MATRA»	7.822		7.822	4.000	11.822	4.000	4.000	4.000	4.000
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NFRP); «Shiraka»	12.435		12.435	4.029	16.464	3.000	3.000	3.000	3.000
Ontvangsten	1.227		1.227	0	1.227	0	0	0	0
2.10 Doorberekening Defensie diversen	227		227	0	227				
2.40 Restituties programma's	1.000		1.000	0	1.000				

Verplichtingen:

Het regeerakkoord heeft een ambitieuze cybersecurity-agenda. Verdere versterking van de internationale aanpak maakt hiervan deel uit. Hiervoor zijn extra middelen voorzien voor Buitenlandse Zaken. Daarnaast wordt binnen de begroting van Buitenlandse Zaken budget vrijgemaakt om aanvullend in te zetten op cyberveiligheid. Deze middelen worden met name ingezet voor het bevorderen van een normatief internationaal kader voor cyberactiviteiten en versterking van de cyberkennis van medewerkers. Ten slotte wijzigt het verplichtingenbudget voor het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NFRP). Dit richt zich op rechtsstaatsontwikkeling, goed bestuur en democratisering in de landen in de ring van instabiliteit. Het betreft de programma's voor Oost-Europa (Matra) en Noordelijk Afrika en Midden-Oosten (Shiraka). In lijn met het regeerakkoord en de motie Ten Broeke c.s. wordt het NFRP-budget structureel verhoogd. Binnen de BZ-begroting worden hiervoor middelen vrijgemaakt.

Uitgaven:

Artikel 2.1:

Het budget voor «*Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid*» wordt in 2018 incidenteel verhoogd ten behoeve van extra inzet op het veiligheidsfonds en het Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid/Veiligheidsbeleid (POBB/VB). Hiermee wordt ingespeeld op kleinschalige initiatieven die bijdragen aan de uitvoering en ontwikkeling van beleid op het gebied van vrede en veiligheid. De middelen zijn vanuit de eindejaarsmarge toegevoegd.

Artikel 2.2:

Het budget voor Bestrijding en terugdringing internationaal terrorisme wordt structureel verhoogd. Het betreft een voortzetting van de inzet op het terrein van contraterroreisme-capaciteitsopbouw en gerichte preventie onder andere via (1) grootschaliger projecten en (2) intensivering van de politieke dialoog met andere landen en donoren. Deze extra inzet wordt binnen de BZ-begroting opgevangen. Daarnaast wordt binnen de BZ-begroting budget vrijgemaakt om in te zetten op cybersecurity. Deze middelen worden onder meer ingezet voor het bevorderen van een normatief internationaal kader voor cyberactiviteiten en versterking van de kennispositie van de medewerkers op het gebied van cyber. Ten slotte neemt het budget voor 2018 toe als gevolg van uitgestelde betalingen uit 2017 op het terrein van cybersecurity, contra-terrorisme en de bijdrage aan het antiterrorisme instituut. Deze middelen worden via de HGIS-eindejaarsmarge toegevoegd aan de BZ-begroting 2018.

Artikel 2.4:

Bij de Voorjaarsnota wordt jaarlijks het Budget Internationale Veiligheid (BIV) technisch overgeheveld naar de begroting van BZ. Deze middelen worden ingezet voor activiteiten op het gebied van vrede, conflictpreventie, veiligheid en stabiliteit en de beveiliging van diplomaten en ambassades in gebieden waar dat noodzakelijk is. Ook is de bijdrage voor VN crisisoperaties in 2018 bijgesteld. Daarnaast neemt het budget voor 2018 toe doordat geplande betalingen uit 2017 zijn doorgeschoven naar 2018. Via de HGIS-eindejaarsmarge zijn deze middelen toegevoegd aan de BZ-begroting.

Artikel 2.5:

Het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NFRP) richt zich op rechtsstaatsontwikkeling, goed bestuur en democratisering in de landen in de ring van instabiliteit. Het betreft de programma's voor Oost-Europa (Matra) en Noordelijk Afrika en Midden-Oosten (Shiraka). In lijn met het Regeerakkoord en de motie Ten Broeke c.s. wordt het NFRP-budget structureel verhoogd met in totaal EUR 7 miljoen per jaar. Binnen de BZ-begroting worden hiervoor middelen vrijgemaakt. Voor 2018 is het budget iets hoger omdat enkele betalingen uit 2017 zijn doorgeschoven naar dit begrotingsjaar via de HGIS-eindejaarsmarge.

Beleidsartikel 3

Beleidsartikel 3 Europese samenwerking Bedragen in EUR 1.000

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota van wijziging 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2018	Stand 1 ^o supplettoire begroting 2018	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o supplettoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	8.186.402	0	8.186.402	- 11.529	8.174.873	177.812	189.988	- 10.646	0
Uitgaven:									
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	8.389.205	0	8.389.205	25.205	8.414.410 100%	229.078	231.534	45.250	0
3.1 Een democratische, slagvaardige en transparante Europese Unie die haar burgers vrijheid, recht, veiligheid, welvaart en duurzame economische groei biedt	8.181.423	0	8.181.423	- 12.029	8.169.394	187.532	189.988	- 912	0
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
BNI-atdracht	4.202.573		4.202.573	- 13.808	4.188.765	187.466	190.882	- 912	
BTW-atdracht	545.600		545.600	1.779	547.379	66	- 894		
Invoerrechten	3.433.250		3.433.250	0	3.433.250				
3.2 Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen en regio's, inclusief ontwikkelingslanden	192.735	0	192.735	36.734	229.469	41.546	41.546	46.162	0
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Europees Ontwikkelingsfonds	192.735		192.735	36.734	229.469	41.546	41.546	46.162	
3.3 Een hechtere Europese waarden gemeenschap	9.720	0	9.720	0	9.720	0	0	0	0
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Raad van Europa	9.720		9.720	0	9.720				
3.4 Versterkte Nederlandse positie in de Unie van 28	5.327	0	5.327	500	5.827	0	0	0	0
<i>Subsidies/Opdrachten</i>									
EU-voorzitterschap	0		0	0	0				
programmatische ondersteuning	1.000		1.000	500	1.500				
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
Benelux bijdrage	3.979		3.979	0	3.979				
EIPA	348		348	0	348				
Ontvangsten	686.901	0	686.901	463.803	1.150.704	0	0	0	0
3.10 Diverse ontvangsten EU	686.651	0	686.651	463.803	1.150.454	0	0	0	0

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota van wijziging 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1° supplettoire begroting 2018	Stand 1° supplettoire begroting 2018	Mutaties 1° supplettoire begroting 2019	Mutaties 1° supplettoire begroting 2020	Mutaties 1° supplettoire begroting 2021	Mutaties 1° supplettoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Invoerrechten	686.651		686.651	0	686.651				
Overige ontvangsten EU	0		0	463.803	463.803				
3.30 Restitutie Raad van Europa	250	0	250	0	250	0	0	0	0

Verplichtingen en uitgaven:

Artikel 3.1:

Het budget voor de afdrachten aan de Europese Unie kent een aantal mutaties. In onderstaande tabel zijn deze geclusterd opgenomen. Hieronder is de toelichting op elk van deze bijstelling opgenomen.

Artikel 3.1	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Begrotingsakkoord 2018: overige inkomsten EU begroting	- 13.808	0.066	0	0	0	0
2. DAB 6: effect op BTW afdracht 2018 via UK rebate	1.779	0	0	0	0	0
3. DAB 6 2017: Effect vertragingen	0	187.466	189.988	- 0.912	0	0

1. Begrotingsakkoord 2018: overige inkomsten EU-begroting:

Bij de aanneming van de Europese begroting 2018 is de Europese begrotingspost «overige inkomsten EU-begroting» iets hoger vastgesteld dan Nederland bij Miljoenennota 2018 had geraamd. Deze opwaartse bijstelling van overige Europese inkomsten voor de EU-begroting betekent automatisch dat de lidstaten iets minder hoeven af te dragen. Voor Nederland leidt dit tot een EUR 14 miljoen lagere afdracht in 2018.

2. DAB 6: effect op BTW-afdracht 2018 via «UK rebate» (VK-correctie):

Het gaat hier om een beperkte aanpassing van de raming van de Nederlandse bijdrage aan de Britse korting, die in de BTW-afdracht verwerkt is. Deze aanpassing is een uitvloeisel van de aanneming van de zesde aanvullende begroting van de EU voor 2017 (DAB 6).

3. DAB 6 2017: Effect vertragingen en hogere overige ontvangsten EU:

De zesde aanvullende begroting over 2017 werd in 2017 goedgekeurd door de Raad en het Europees Parlement, maar deze goedkeuring kwam te laat om nog budgettair in 2017 verwerkt te worden. Doordat het budgettaire effect over de jaargrens verschoof, is deze ook verschoven van een verlaging van de BNI-afdracht in 2017 naar een overige ontvangst onder Artikel 3.10 van de begroting van Buitenlandse Zaken in 2018. Het verwerken van de effecten van de zesde aanvullende begroting 2017 (*Draft Amending Budget DAB*) van de EU leidt tot een tegenvaller in latere jaren bij de BNI-afdracht. Daarnaast zijn er hogere boete-ontvangsten van de EU in 2017 die automatisch leiden tot een lagere afdracht voor de lidstaten.

Artikel 3.2:

Het budget voor een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie neemt toe. Dit wordt veroorzaakt doordat de afdracht aan het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) stijgt. Jaarlijks, in oktober, bepaalt de Europese Commissie de afdrachten van de lidstaten aan dit fonds. De afspraak is dat Nederland over de periode 2014–2020 in totaal EUR 1,45 miljard (volgens de verdeelsleutel van 4,77%) betaalt. De jaarlijkse afdracht komt tot stand in onderhandeling met de lidstaten. De verhoging van het budget wordt binnen het ODA-plafond opgevangen. Dit wordt verrekend op de begroting van BHOS.

Ontvangsten:

Artikel 3.10:

De ontvangsten nemen per saldo toe. In onderstaande tabel is opgenomen uit welke onderdelen deze wijziging bestaat:

Art 3.10	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. DAB 6 2017: Effect Spring Forecast 2017	- 64.543	0	0	0	0	0
2. DAB 6 2017: Effect vertragingen en hogere overige ontvangsten EU	464.425	0	0	0	0	0
3. Nacalculatie 2017	63.921	0	0	0	0	0

1. DAB 6 2017: Spring forecast (Economische Voorjaarsprognose) 2017:

De Economische Voorjaarsprognose over 2017 is in de zesde aanvullende begroting (DAB 6) 2017 gepresenteerd door de Europese Commissie. Omdat deze DAB te laat in 2017 is aangenomen konden de effecten niet meer in 2017 door de Europese Commissie in de afdrachten verwerkt worden. De Voorjaarsprognose over 2017 zou, wanneer deze in 2017 zou zijn verwerkt tot een EUR 65 miljoen hogere BTW- en BNI-afdracht in 2017 hebben geleid. Echter doordat de budgettaire verwerking naar 2018 is geschoven, leidt dit tot een tegenvaller van circa EUR 65 miljoen op de overige ontvangsten in 2018 op artikel 3.10.

2. DAB 6 2017: Effect vertragingen en hogere overige ontvangsten EU:

De zesde aanvullende begroting over 2017 werd in 2017 goedgekeurd door de Raad en het Europees Parlement, maar deze goedkeuring kwam te laat om nog budgettair in 2017 verwerkt te worden. Doordat het budgettaire effect over de jaargrens verschoof, is deze ook verschoven van een verlaging van de BNI-afdracht in 2017 naar een overige ontvangst onder Artikel 3.10 van de begroting van Buitenlandse Zaken in 2018. Het verwerken van de effecten van de zesde aanvullende begroting 2017 (*Draft Amending Budget DAB*) van de EU leidt tot een meevaller in 2018 bij de overige ontvangsten. De meevaller wordt met name veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van cohesiebeleid die naar verwachting later wordt ingehaald. De vertragingen bij het opstarten van nieuwe cohesie programma's zijn al langer bekend en zorgden in 2016 ook voor een neerwaartse bijstelling. Er is op dit moment geen specifieke informatie beschikbaar over wanneer deze uitgaven precies zullen plaatsvinden, daarom wordt voornamelijk ervan uitgegaan dat ze gelijkelijk verdeeld worden over 2019 en 2020 (de laatste twee jaren van het huidige MFK), enkel gecorrigeerd voor inflatie. Dat leidt in die jaren tot een hogere BNI-afdracht onder Artikel 3.1. DAB 6 2017 is nader toegelicht in de brief van 25 oktober 2017¹.

3. Nacalculatie 2017:

In januari 2018 heeft de Europese Commissie de effecten van de nacalculatie uit 2017 gepresenteerd. Voor Nederland leidt deze nacalculatie tot een teruggave van EUR 64 miljoen, te ontvangen onder Artikel 3.10 «overige ontvangsten», die dit jaar zal worden ontvangen. Deze nacalculatie over 2017 is nader toegelicht in de kamerbrief van 13 februari 2018²

¹ Kenmerk: 2017-0000205866

² Kenmerk: 2018-0000017076

Beleidsartikel 4

Beleidsartikel 4 Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen Bedragen in EUR 1.000

	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)	Mutaties 1 ^o begroting 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2018	Stand 1 ^o suppletoire begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2022
Verplichtingen	42.472	0	42.472	22.826	65.298					6.260	5.110	2.098	2.098
Uitgaven:													
Programma-uitgaven totaal waarvan juridisch verplicht	50.093	0	50.093	11.957	62.050 60%					5.050	3.900	600	600
4.1 Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland	13.645	0	13.645	4.117	17.762					300	300	300	300
<i>Subsidies</i>													
Gedetineerdenbegeleiding	1.900		1.900	17	1.917								
<i>Opdrachten</i>													
Consulaire bijstand	259		259	1.400	1.659								
Gedetineerdenbegeleiding	200		200	0	200								
Reisdocumenten en verkiezingen	4.320		4.320	300	4.620								
Consulaire opleidingen	400		400	0	400								
Consulaire informatiesystemen	6.566		6.566	2.400	8.966								
4.2 Samen met (keten) partners het personenverkeer reguleren	6.199	0	6.199	3.630	9.829					2.850	1.700	300	300
<i>Opdrachten</i>													
Visumverlening	1.100		1.100	0	1.100								
Ambtsberichtenonderzoek	150		150	0	150								
Legalisatie en verificatie	80		80	0	80								
Consulaire informatiesystemen	4.006		4.006	3.630	7.636								
Bijdragen (inter)nationale organisaties Asiel en migratie	863		863	0	863								
4.3 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.856	0	7.856	0	7.856					0	0	0	0
<i>Subsidies</i>													
Internationaal Cultuurbeleid	7.856	0	7.856	0	7.856								
4.4 Het inzetten van Publieksdiplomatie door het Postennetwerk en BZ om het beeld van Nederland in het buitenland te versterken en op een positief realistische manier uit te dragen	19.606	0	19.606	730	20.336					0	0	0	0

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota wijziging 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1° suppletoire begroting 2018	Stand 1° suppletoire begroting 2018	Mutaties 1° suppletoire begroting 2019	Mutaties 1° suppletoire begroting 2020	Mutaties 1° suppletoire begroting 2021	Mutaties 1° suppletoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
<i>Subsidies</i>									
	800		800	0	800				
Instituut Clingendael									
Programma ondersteuning buitenlands beleid	4.124		4.124	500	4.624				
Overige subsidies	0		0	0	0				
<i>Opdrachten</i>									
	1.620		1.620	0	1.620				
Onderzoeksprogramma's									
Bezoeken hoogwaardigheidsbekleders en uitgeven Corps Diplomaticque en internationale Organisaties waarvan in- en uitgaande Staatsbezoeken	3.000		3.000	0	3.000				
Adviesraad Internationale vraagstukken	2.000		2.000	0	2.000				
Internationale manifestaties en diverse bijdragen	525		525	0	525				
	0		0	30	30				
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
	9.017		9.017	200	9.217				
Landenprogramma's algemene voorlichting en kleine programma's	520		520	0	520				
Europese bewustwording									
4.5 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland	2.787		2.787	3.480	6.267	1.900	1.900	0	0
<i>Bijdragen (inter)nationale organisaties</i>									
	320		320	1.900	2.220	1.900	1.900		
Speciaal Tribunaal Libanon	1.200		1.200	0	1.200				
Internationaal Strafhof	1.267		1.267	1.100	2.367				
Nederland Gastland				480	480				
Overig									
Ontvangsten	42.090		42.090	15.300	57.390	5.800	6.300	6.300	6.300
4.10 Consulaire dienstverlening aan Nederlanders	18.300		18.300	3.700	22.000	- 4.800	- 4.800	- 4.800	- 4.800
4.20 Consulaire dienstverlening aan vreemdelingen	23.000		23.000	11.500	34.500	10.500	11.000	11.000	11.000
4.40 Doorberekening Defensie diversen	790		790	100	890	100	100	100	100

Verplichtingen:

Het verplichtingenbudget voor het artikel «*Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen*» neemt toe op het gebied van consulaire informatiesystemen en extra verplichtingen die gerelateerd zijn aan de toename van het aantal af te geven visa. Dit moderniseringstraject is gestart in 2017 en zal conform planning in 2020 worden afgerond. De nieuwe ramingen komen overeen met de geplande uitgaven. Daarnaast neemt het verplichtingenbudget toe omdat het Speciaal Tribunaal Libanon (STL) Nederland formeel heeft verzocht om ook na 2017 te mogen blijven zitten in het pand waar ze nu zitten. Onderdeel van deze overeenkomst is dat Nederland, als gastland, de huur voor haar rekening neemt. De verlenging van het mandaat is voor een periode van 3 jaar voor de periode 2018–2020.

Uitgaven:

Artikel 4.1:

Het budget voor consulaire informatiesystemen neemt toe als gevolg van de inzet in het streven naar een optimale consulaire dienstverlening. De modernisering van de consulaire diplomatie (back-office, digitalisering, vernieuwing) zal vanaf 2019 geleidelijk effect hebben. Dit traject loopt van 2017–2020. Een deel van deze extra uitgaven betreft middelen die in 2017 zijn doorgeschoven naar 2018. Dit geldt ook voor de extra inzet op de bijdrage aan de *Forced Marriage Unit* (in lijn met de uitvoering van het amendement Ten Broeke³). Ten slotte is vanuit de HGIS het budget gecompenseerd voor prijsontwikkelingen.

Artikel 4.2:

De toename van het uitgavenbudget bestaat uit een aantal mutaties: Een deel van de geraamde uitgaven voor consulaire informatiesystemen uit 2017 is doorgeschoven naar 2018. Daarnaast is budget gecompenseerd voor prijsontwikkelingen. Ten slotte nemen de uitgaven toe omdat meer visa worden vertrekt dan eerder geraamd. Dit is ook zichtbaar bij de bijstelling van de ontvangsten. Hierdoor moeten ook meer kosten gemaakt worden zoals voor de te verstrekken documenten en inzet van personeel. Om de groei de visumaanvragen van de afgelopen en de aankomende periode op te vangen is extra capaciteit nodig, met name om alle beslissingen tijdig, kwalitatief goed en binnen de Europese termijnen te laten plaatsvinden. Kwalitatief juiste en tijdige beslissingen dragen direct bij aan het Nederlandse belang, zowel op het gebied van economie als veiligheid. Een deel van de extra kosten wordt ook binnen het apparaatsbudget opgenomen.

Artikel 4.5:

Het budget voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland neemt toe. Dit wordt onder meer veroorzaakt doordat het Speciaal Tribunaal Libanon (STL) Nederland formeel heeft verzocht om ook na 2017 te mogen blijven zitten in het huidige pand. Onderdeel van deze overeenkomst is dat Nederland, als gastland, de huur voor haar rekening neemt. De verlenging van het mandaat is voor een periode van 3 jaar (2018–2020). De middelen zijn via de HGIS aan de BZ-begroting toegevoegd. Daarnaast worden extra kosten gemaakt voor de huisvesting van de Kosovo rechtbank. Ten aanzien van de huisvesting van deze rechtbank is afgesproken dat de ministeries van BZ en JenV

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 34 550 V, nr. 52

garant staan voor een aantal financiële uitvoeringsrisico's in de eerste 5 jaar. Hiervoor wordt een reservering opgenomen en deze middelen zijn vanuit de HGIS toegevoegd aan de BZ-begroting.

N.B.: Nederland heeft een internationaal toonaangevende positie als gastland van veel internationale organisaties en internationale hoven en tribunalen. Als gastland is Nederland verantwoordelijk voor het ondersteunen van de in Nederland gevestigde instellingen opdat deze onafhankelijk, veilig en efficiënt kunnen functioneren. Beleidsmatig past dit onderdeel beter binnen het artikel «Versterkte internationale rechtsorde» (artikel 1). Subartikel 4.5 zal met ingang van begroting 2019 worden verplaatst naar subartikel 1.3. Dit zal in de Ontwerpbegroting 2019 tot uiting komen.

Ontvangsten:

Artikel 4.10:

De inkomsten op de afgifte van Nederlandse reisdocumenten zullen ten gevolge van de 10-jaars geldigheid van het paspoort in de periode 2019–2023 teruglopen tot ongeveer 1/3 van de aanvragen ten opzichte van het jaar 2017. De overige consulaire opbrengsten, zoals legalisaties, inburgeringsexamens en verklaringen, zullen op hetzelfde niveau blijven.

Artikel 4.20:

De consulaire dienstverlening aan vreemdelingen (met name afgifte voor visa) is sinds 2014 toegenomen, met name in grote visumlanden als China en India. De raming wordt daarom opwaarts bijgesteld. De inkomsten uit visumopbrengsten zullen ongeveer gelijke tred houden met de groei van het aantal aanvragen.

Beleidsartikel 5

Niet-beleidsartikel 5 Geheim Bedragen in EUR 1.000

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota van wijziging 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2018	Stand 1 ^o suppletoire begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	0	0	0	0	0				
Uitgaven	0	0	0	0	0				

Verplichtingen en uitgaven:

Geen toelichting

Beleidsartikel 6

Niet-beleidsartikel 6 Nominaal en onvoorzien Bedragen in EUR 1.000

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota van wijziging 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2018	Stand 1 ^o suppletoire begroting 2018	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	68.329	0	72.011	- 68.027	3.984	- 55.485	- 69.528	- 55.153	- 61.053
Uitgaven:									
Uitgaven totaal	68.329	3.682	72.011	- 68.027	3.984	- 55.485	- 69.528	- 55.153	- 61.053
6.1 Nominaal en onvoorzien	68.329	3.682	72.011	- 68.027	3.984	- 55.485	- 69.528	- 55.153	- 61.053

Uitgaven en verplichtingen:

Artikel 6.1:

Het budget voor Nominaal en onvoorzien heeft betrekking op de HGIS en neemt structureel af. De reeks is met name bedoeld om jaarlijks de loon- en prijsbijstelling te kunnen uitkeren en incidentele initiatieven of tegenvallers mee te dekken. De mutatie betreft het saldo van bijstellingen op grond van aanpassing van BNI- en bbp-ramingen door het CPB, verwerking van de HGIS-eindejaarsmarge 2017, het verwerken van de loon- en prijs- en koersbijstellingen binnen de HGIS en overboekingen naar diverse begrotingen conform de HGIS-besluitvorming. Binnen de HGIS is budget vrijgemaakt voor een aantal uitvoeringsknelpunten en nieuwe initiatieven die met name liggen op het terrein van het gastlandbeleid, water en circulaire economie en de Expo 2020 in Dubai. In de eerste supplettoire begroting van VWS (EMA), Defensie (NCIA), Buitenlandse Zaken (Vredespaleis en Libanon Tribunaal) wordt de extra inzet op gastlandbeleid toegelicht, op de begroting van lenW wordt extra inzet voor water en circulaire economie toegelicht en in de BHOS-begroting de extra uitgaven voor de Dubai Expo in 2020.

Niet-beleidsartikel 7

Niet-beleidsartikel 7 Apparaat Bedragen in EUR 1.000

	Stand ontwerp begroting 2018	Mutaties via nota van wijziging 2018	Vastgestelde begroting 2018	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2018	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2018	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2019	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2020	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2021	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2022
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)				
Verplichtingen	681.801		681.801	69.142	750.943	78.815	78.425	88.190	87.940
Uitgaven	667.613		667.613	126.042	793.655	82.322	88.425	98.190	97.940
7.1.1 Personeel	460.242		460.242	46.000	506.242	55.000	61.000	71.000	71.000
Eigen personeel	452.242		452.242	43.500	495.742	52.500	58.500	68.500	68.500
Inhuur extern overige personeel	8.000		8.000	2.500	10.500	2.500	2.500	2.500	2.500
	0		0		0				
7.1.2 Materieel	207.371		207.371	80.042	287.413	27.322	27.425	27.190	26.940
waarvan ICT	40.000		40.000	10.000	50.000	10.000	10.000	10.000	10.000
waarvan bijdragen aan SSO's	55.000		55.000	9.739	64.739	9.739	9.741	9.741	9.741
waarvan overige materieel	112.371		112.371	60.303	172.674	7.583	7.684	7.449	7.199
7.2 Koersverschillen	pm		pm		pm				
Ontvangsten	21.450		21.450	23.500	44.950	5.000	5.000	5.000	5.000
7.10 Diverse ontvangsten	21.450		21.450	23.500	44.950	5.000	5.000	5.000	5.000
7.11 Koersverschillen	pm		pm		pm				

Verplichtingen:

Het verplichtingenbudget wordt in lijn gebracht met het uitgavenkader als gevolg van de hieronder geschetste mutaties.

Uitgaven:

Het apparaatsbudget bestaan uit personele en materiële uitgaven en beiden laten een stijging zien. De stijging kent een aantal oorzaken:

Algemeen:

- Als onderdeel van de afspraken uit het regeerakkoord zal het postennet worden versterkt en uitgebreid. Voor het diplomatieke netwerk is extra geld beschikbaar, oplopend tot EUR 40 miljoen structureel. De versterking en uitbreiding zal op verschillende manieren vorm krijgen. Er zullen mogelijk nieuwe posten worden geopend en bestaande posten worden versterkt, met name in de ring van instabiliteit. Een deel wordt besteed aan de versterking van het wereldwijde ICT-netwerk. Tevens zal met de middelen de realisatie van de *one stop shop* worden gefinancierd. Uw Kamer wordt medio 2018 in de Postennetbrief geïnformeerd over de concrete invulling.
- Met de structurele OS-intensivering van EUR 400 miljoen per jaar en de aanvullende maatregelen zijn ook extra uitvoeringskosten gemoeid, zowel op het departement als op de posten. Voor een doelmatige besteding van de intensiveringsmiddelen zal daarom centraal (op het ministerie) en decentraal (op de posten) adequate beleids- en beheercapaciteit worden ingezet. De toename van de uitgaven betreft voorziene uitvoeringskosten voor maatregelen uit het Regeerakkoord die binnen de ruimte van de BHOS-begroting worden gefinancierd (zoals voortzetting van IMVO-convenanten) en die toegevoegd worden aan het apparaatsartikel van de begroting van Buitenlandse Zaken. Dit betreft naast directe personeelskosten ook indirecte kosten. Deze indirecte uitvoeringskosten hebben met name betrekking op de staffuncties (o.a. financieel, personeel, bedrijfsvoering, juridisch en strategisch) en ICT.

Personeel:

- Als gevolg van de loonontwikkeling wereldwijd worden de salarissen en hieraan gerelateerde uitgaven bijgesteld. Hiervoor zijn extra middelen toegevoegd vanuit de HGIS.

Materieel:

- BZ wordt in haar rol en internationale verantwoordelijkheid binnen de Rijksdienst geconfronteerd met een toegenomen behoefte aan digitale voorzieningen en een steeds onveiliger wordende wereld. Dit uit zich in een toename van digitale producten en (samenwerkings-)diensten in het postennet tezamen met een sterk toegenomen dreigingsprofiel op het vlak van cyberspionage en cybercriminaliteit. Om de positie van Nederland ook in deze internationale context te borgen zijn extra investeringen in de digitale voorzieningen noodzakelijk. Daarnaast zetten ook andere exogene factoren (onder meer rijksbrede achterstanden bij het digitaliseren van de papieren archieven en de verhuizing naar de Rijnstraat 8 en andere locaties) druk op de apparaatsbegroting. Als gevolg hiervan moeten extra investeringen worden gedaan in ICT-voorzieningen in het buitenland, huisvesting buitenland en beveiliging op de posten.

- Daarnaast neemt het budget toe als gevolg van de inzet van de eindejaarsmarge op reguliere apparaatsuitgaven voor bedrijfsvoering, personeelskosten, huisvesting buitenland, ICT en facilitaire kosten. Deze middelen zijn vanuit 2017 doorgeschoven naar 2018 en 2019. Dit geldt ook voor de inzet van prijscompensatie vanuit de HGIS.
- Via de eindejaarsmarge wordt een bedrag van EUR 11,4 miljoen toegevoegd aan het apparaatsbudget ten behoeve van investeringen in huisvesting buitenland. Daarnaast is de verwachting dat dit jaar voor ca. EUR 18,5 miljoen aan onroerend goed verkocht zal worden. Deze middelen worden ook ingezet om de huisvestingsportefeuille te rationaliseren. Doel van het huisvestingsbeleid van Buitenlandse Zaken is om ambassadekantoren waar mogelijk functioneel en doelmatig in te richten conform Het Nieuwe Werken (HNW) en ter ondersteuning van de modernisering van diplomatie. Panden worden afgestoten, aangeschaft of verbouwd conform een op functionaliteit gericht rationaliseringsplan in de komende tien jaar en rekening houdend met de duurzaamheidsdoelstellingen die voortvloeien uit het Parijs Akkoord.

Ontvangsten:

- De raming op de apparaatsontvangsten wordt naar boven bijgesteld. Dit is mede gebaseerd op de realisatie van de afgelopen jaren. Deze ontvangsten zijn echter niet altijd even goed te voorspellen. Het betreft ontvangsten die verband houden met verkoop van roerende zaken (zoals inventaris, dienstauto's) bijdragen die BZ ontvangt doordat sprake is van verrekening van huur van panden die gedeeld worden met andere landen en doorbelastingen van personeelskosten aan andere ministeries. In het geval er sprake is van verkopen van onroerende zaken wordt dit via de middelenafpraak huisvesting verwerkt.
- Daarnaast wordt naar verwachting EUR 18,5 miljoen aan inkomsten gegenereerd afkomstig uit de verkoop van vastgoed in het buitenland. In lijn met de middelenafpraak huisvesting worden dit ingezet om de huisvestingsportefeuille te moderniseren en rationaliseren.